

1685

1. Bandiß, Leonhardus : Furtivum embionis alcae
... defendet
2. Hoem, Carolus Petrus : De cadaveribus putrescentium
sive de poena corporati mortuorum.
3. Hoem, Georgius Petrus : De supervientia praesumptiva.
4. Kunsreich, Eduardus Ludovicus : De obligationibus
matrimonii ex statuto Lubecensi
5. Mevius, Johannes Christianus : De disputatione attesta.
forma
6. Mueller, Johannes Guadalupe : Partionesque varii
generis ... crustorum disquisitione exhibet
- 7^{et 8} 1^{et 2} Flay, Johann Gottlieb : Furtivum Leg. 4. C. de J. Furtiv.
ne quis publice de fide catholica contentione
videat ... sollemniter defendet. 2. Saemph.
- 8^{et 9} 3^{et 4} Rappold, Samuel Fridericus : Aneclogistum occasione
15 § 7. de ordinat. et perc. tutor. ... sollemniter
defendet. 2 Saemph.

9. Saker, Georgius Christophorus: De jure decerpendi pemon
in alieno.
10. Schroeder, Gerhart: Positiones eligunt selectiores
... entibus
11. Ley, Lorenz: De bonis parapharmaceutis
1686.
1. Fleyschlein & Cleberg, Nicol. Fris: De interesse,
quod ex mercatura in rem publicam redundat
2. Marchdruncker, Johannes Wilhelmus: De represso-
liis.
3. Linck, Henricus: De paucis civitatibus - Von
Burr - Pfäfers
4. Linck, Henricus: Usuum divertorium an dicitur et
humano loqui civili neque ac canonico jure
... potestatem erantem inquisitioni sistit.
5. Linck, Henricus: Successionem conjugum ab intestato
an dicitur et humano jure deductam. ... potestatem

24 Jun. 1701. submittit

6. Wagenselner, Joh. Christoph: De comitibus universales
sacro Romano Germanici imperii

7. Wagenselner, Joh. Christoph: De sacri Romani imperii
summis officiis archiepiscopis et eorum subofficiis

gra. 1701
2. Zappan, Johann: De abbatibus et officiis

9. e

10. s

11. s

16

1. Fe

2. M

3. s

4. s

5. s

8.

D. O. M. A.

12.

10

ANECCLOGI-
STUM,

1685 86

*Occasione L. 5. §. 7. ff. de Administr.
& Peric. Tutor.*

Consentiente

MAGNIFICO

LECTORUM ORDINE

in Celeberrima NORICORUM ALTDORFINA,

Pro

**Obtinendo in Utroq; JURE DOCTORATÛS
Gradu,**

Ad diem 10. Septembr.

A. C. MDCLXXXV.

H. L. Q. C.

Solenniter defendet

**M. SAMUEL FRIDERICUS RAPPOLD,
LIPSIENSIS.**

ALTDORFI,

Literis HENRICI MEYERI,
Univerſit. Typographi.

neficium exercere possit, luculentissimè apparet. Quæ quidem domini imperfectio tantum abest, ut discrimen inter homines constituat; ita, ut ea propter alter alteri vel dominari possit, vel illarum etiam rerum, quibus ad sustentationem opus habet, reddere rationes teneatur, ut potius aliam tantummodo causam arguat, ex qua hodierna bonorum inæqualis distributio & possessio ortum suum trahere debeat. Utrum vero aucto genere humano, pacto quodam expresso vel tacito, vel nulla prævia conventionem, per nudam occupationem aliumque modum rerum dominia distincta sint, & hac occasione inæqualitas inter homines introducta, ita, ut hodie alter ex propriis bonis, alter verò ex administratione aliorum victum quærere necesse habeat, nostrum nunc non est prolixè excutere. Sufficit impræsentiarum de jure civili respectu bonorum, quæ in universo mundo reperiuntur, alios homines appellari posse dominos, alios nudos administratores. De dominis indubitati juris est, illos esse rerum suarum moderatores & arbitros, juxta *l. 21. C. Mandati.* posseque iisdem abuti, per *l. 25. §. 11. ff. de pet. hered.* De administratoribus vero constat, illos omnes gestionis suæ rationem reddere debere. *l. 1. §. 3. ff. de Tut. & rat. distrab. l. 4. C. de Episc. & Cler. Nov. 123. c. 23.* Nisi lex vel aliud aliquod factum hominis illos à reddendis rationibus immunes præstet. Dari vero in jure nostro administratores à redditione rationum certo respectu exemptos, ex variis juris textibus, præcipuè vero occasione *L. 5. §. 7. ff. de Administr. & periculo Tut.* demonstrari potest, quando *Ulpianus ex Juliani lib. 21. Digestorum* hujusmodi speciem sequentibus verbis proponit:

Qui-

Quidam decedens filiis suis dederat Tutores,
 & adjecerat: *eosque Aneclogistos esse volo.*
 Et ait Julianus, tutores, nisi bonam fidem in
 administratione præstiterint, damnari de-
 bere, quamvis testamento comprehensum
 sit, ut *Aneclogisti essent.* Nec eo nomine
 ex causa fideicommissi quicquam consequi
 debebunt, ut ait Julianus: & est vera ista
 sententia. Nemo enim Jus publicum re-
 mittere potest hujusmodi cautionibus, nec
 mutare formam antiquitus constitutam.
 Damnum verò quodcunque ex tutela quis
 senserit, & legari & per fideicommissum ei
 relinqui potest.

Qui textus vel ideò totus hîc apponendus fuit, quod
 non tantum themati nostræ Dissertationis ansam dederit,
 sed quod casum etiam huc spectantem cum ratione deci-
 dendi complectatur. Omnis verò labor circa aneclogi-
 stum tribus capitibus absolvetur, quorum primum defini-
 tionem ejus nominalem & realem, alterum aneclogistum
 ex lege, & tertium ex factò hominis, nempe conventionem
 & testamento, cum effectu, qui ex jure, quod habet anec-
 logistus, fuit, exhibeat. Faxit DEUS ut feliciter!

Aneclogisti Definitionem tùm nominalem tùm realem continens.

§. I.

Quem facies Disputationis nostræ exhibet aneclogistum, eundem Græcis natales suos debere facile colliges, præprimis si partes, ex quibus constat penitus paulò inspexeris. Est autem vocabulum decompositum, & nascitur ex α. h. l. *σπρηλικῶ*, præpositione *ἐκ*, interposita huic literâ *ν*, euphoniæ gratia, & verbo *λογίζομαι*, quod significat rationem in eo, subduco, computo, expensum fero, ita ut conflata ex his particulis vox *ἀνεκλόγιστος* nihil aliud innuat, quam eum, qui à reddendis rationibus liber & solutus est, vocaturq; alio nomine in l. 23. §. 2. ff. de pecul. leg. *ἀνεξέταστος*, & ab Accursio in Gloss. hujus l. *alogista*, quasi quod non teneatur sermocinari vel respondere pro gestione. Priorem denominationem castigatorem & significantiorem esse, his ipsis verbis, quibus utimur, testatur Andr. Alciatus, lib. 2. *Parerg. cap. 25.* quamvis posteriorem etiam referat in explicatione l. 1. C. de frument. *Alex. atq; Prætermis. lib. 1. verb. aneclogisten.*

II.

Fundamentum hujus appellationis est **ANECLOGISMUS**, (liceat mihi cum Criticorum venia hic ad imitationem vocis syllogismi, *ἐνεκα σιωπῆς τ' ἀμα καὶ σαφῆς δηλώσεως*, ut alicubi Galenus loquitur, & in quacunqve *ὀνοματοποιήσῃ* etiam sedulo est observandum, *ὀνοματοποιεῖν*,) hoc est, jus immunitatis à reddendis rationibus. Definitur vero, quod sit jus personæ competens, quo illa à reddendis rationibus eximitur, vel ex lege immediatè, vel mediante facto hominis, ob varias causas ortum.

III.

GENERIS loco ponitur jus, quatenus qualitatem moralem dicit, ad aliquid justè habendum vel agendum.

SUBJECTVM IN QVO est persona sive simplex sive composita.

FORMA est ipsa exemptio ab onere reddendarum rationum.

CAN-

CAUSA EFFICIENS est Lex. Quamvis enim fortassis rectius diceretur, legislatorem hic esse eum, à quo hoc jus dependet, legem vero tantummodo instrumentum, per quod ille voluntatem suam subditis declarat, quæ deinde in relatione ad Jctum & subditos, ut principium cognoscendi, se habet, unde nimirum, quid velit sibi imperans, possunt cognoscere; cum tamen jamdudum legi effectus summo imperio aliàs proprius, in scholis Jctorum, utut non sine figura attributus legatur, nolumus hic, quos veteres posuere terminos, in præsentia movere. vid. *Dn. Pufendorf. de J. N. & G. lib. 1. cap. 6. §. 14. sub fin.*

IV.

Influit autem hic lex vel immediatè, vel mediatè, prævio nimirum & mediante factò hominis, hoc tamen cum discrimine, ut respectu ejus, cui hoc jus tributum est, se habeat concessivè. Nam uti *Seneca lib. 3. de benefi. cap. 21.* ait: Quædam sunt, quæ leges nec jubent nec vetant facere, & permittere etiam legis virtus est, *l. 7. ff. de LL. c. 4. dist 3.* respectu verò aliorum, quos à petitione redditionis rationum arcet, obligativè. Et quidem semper lex sola producit obligationem. Quamquam enim sæpius hæc obligatio non nascatur, nisi prævio & mediante factò hominis, quale vel conventio vel testamentum est; illa tamen non facti, sed solius legis proprius & adæqvatus effectus audit, cum obligatio à solo superiore, qui legem præscribere potest, substantiam nanciscatur, nec factum hominis, ut causam efficientem subordinatam, sed tantum modo ut causam sive conditionem sine qua non, prærequirat. Et hinc phrasæ istæ, quibus pacta & contractus aliaque hominum facta civilia obligationes & actiones in jure nostro parere dicuntur, non ita intelligendæ sunt, ac si per se ejus virtutis atque efficaciam sint, ut per modum efficientis obligationem producere possint; verum quod lex sæpenumero non nisi intervenientibus iis, utpote mediis non causalibus, obligationem in individuo soleat stabilire.

V.

FINIS sunt variæ causæ, puta reverentia, favor & alia, quæ in sequentibus clariùs elucescent. Quemadmodum autem Imperator, liberorum ac servorum naturam propositurus, libertatis atque servitutis definitionem præmisit; ita nec mihi facile vitio versumiri confido, quod, definiturus aneclogistum, aneclogismi descriptionem.

nem.

nem prius tradiderim, ex qua nunc ipsius aneclogisti definitio nullo negotio erui potest, quod nempe Aneclogistus sit persona, ab onere reddendarum rationum, ob varias causas virtute legis vel immediatè, vel mediante hominis factò, immunis.

CAP. II.

Aneclogistum ex lege considerans.

§. I.

QVando in proœmio nostræ Disputationis juris textibus affirmatur, omnem administratorem gestionis suæ rationem reddere debere, id ipsum ulterius à Doctoribus explicatur, dum statuunt, quocunq; etiam modo aliena negotia quis gerat, tueatur & administret, sive sit voluntarius sive necessarius, prout *Mart. Naurath. de Ration. pag. 9.* hanc administratorum divisionem proponit, nihilominus tamen obligatum esse ad rationes, non solum domino, cujus res gesta est, *Matth. Wesenb. Part. 1. conf. 47. n. 1. Jac. Menoch. de arb. jud. quest. cas. 209. n. 1. seqq.* sed etiam illi, cujus interest, vid. post *Damboud. in tract. de tut. § curat. Munoz. ab Escobar. de Rat. administ. c. 3. n. ult. atq; Ant. Fab. in Cod. l. 5. tit. 31. def. 1.* nisi vel lege vel factò hominis eximatur.

II.

Inter illos, qui lege aneclogisti constituuntur, primum sibi locum vindicat pater. De hoc eleganter disponit *l. 6. §. 2.* & hanc referens *l. ult. §. 4. in fin. Cod. de bon. quæ lib. ac l. 8. §. ult. Cod. de secund. nupt.* vigore cujus liberi ratiocinia super administratione bonorum maternorum aliorumq; extrinsecus acqvisitorum inferre nequeunt. Cum enim liberis semper sancta & honesta persona parentis esse debeat, *l. 9. ff. de obseq. parent. § patr. prest.* & contra reverentiam paternam sit, *l. 2. C. qui § advers. quos in integr. rest.* filios constituere castigatores genitorum *Nov. 22. cap. 24.* imò pater optimum consilium pro liberis capere dicatur, *l. 22. ff. ad L. Jul. de Adult.* merito à redditione rationum immunis erit. Accedit, quod pater in bonis filiorum adventitiis usumfructum imò plenissimam potestatem gubernandi habeat, *d. l. 6. C. de bon. quæ lib.* non aliter ac si solidum & perfectum dominium ei acqvisitum sit, *l. 1. C. de bon. mat.* ita ut, si bona hæc in pecunia consistant, eandem in proprios quoq; usus licitè

licite convertere, ac ex inderes proprio nomine comparare possit.
Hartm. Pist. lib. 1. quest. 7. n. 15. Scip. Gentil. de bon. matern. cap. 11.
pr. Baro Enenkel. de privileg. parent. & liber. privileg. 4. cap. 4. n. 9.
seqq. Pascal. de virib. patr. potest. cap. 2. n. 82. & Job. Del. Castillo de
usufruct. cap. 3. n. 85. seqq.

III.

Neq; qvoad hanc liberrimam administrandi facultatem jura distinguunt, sive de parentum pane vivant adhuc liberi, sive aliunde habeant, qvo se exhibere possint, v. gr. si extra familiam patri-industria sua & labore tantum acquirant, qvantum sibi ad sustentionem satis sit, vel ab avo aliisq; agnatis alantur, *Carpz. part. 2. const. 10. def. 7.* Nihilq; refert, utrum parentibus præstent operas serviles & ancillares, an verò liberaliter educentur. *Id. Carpz. Const. 10. Def. 8. ibiq; præjudicium in verb.* Ob nun gleich der Vater seine Tochter in der Haushaltung zu allerhand Arbeit / welche sonst die Mägde zu verrichten pflegen / gebrauchet / so ist er doch dahero ihr wegen der Nutzung / so er die Zeit über / weil seine Tochter bey ihm gewesen / und sich mit Anstellung ihrer sonderlichen Haushaltung nicht abgefondert hat / von ihren anererbten Gütern eingehoben / Rechnung und Abtrag zu thun nicht schuldig.

IV.

Eo autem demum casu pater aneclogistus dicitur, si duo hæc requisita in eo copulative concurrunt, scilicet, *ut & liberos in potestate habeat, & usumfructum ex bonis ipsorum percipiat.* *Ant. Fab. in C. lib. 6. tit. 33. def. 11. num. 2. cum multis allegatis Del-Castillo d. cap. 3. n. 151. seqq.* Hinc propter defectum primi requisiti pater non est immunis à redditione rationum, si bona liberorum emancipatorum adhuc administrat, *l. 37. §. ult. ff. de neg. gest. l. 5. C. de dol. mal. Paul. Montan. de tutel. cap. 38. n. 114. Matth. Wesenb. p. 2. conf. 86. n. 5. Modest. Pist. part. 3. quest. 126. n. 129.* Qvamis enim de jure civili pro emancipationis beneficio remunerationis loco patri dimidia pars usufructus relinqvatur, *§. 2. f. per quas pers. cuiq; acquir. d. l. 6. §. 3. C. de bon. qvæ lib.* nihilominus tamen ad rationes tenetur, & qvidem uti censet *Munnoz de Escobar. cit. tract. cap. 5.* pro dimidia parte fructuum, cum alteram ex legis dispositione in præmium emancipationis acquirat. Jure autem Saxo-nico, qvo liberis emancipatis bona adventitia, non retento patri

B

usu-

usufructu, sine defalcatione plenariè restituenda sunt. *Carpz. d. Const. 10 def. 5.* ad plenarias quoq; rationes obstrictus est. Qua occasione silentio prætereunda non est Jur. Civ. atq; Saxonici quoad emancipationem differentia. De Jure Saxonico separatio liberorum majorennium à lare paterno, propriæq; œconomiz institutio pro emancipationis modo habetur. Vid. *D. Elect. Aug. Const. 10. part. 2. ibiq; Carpz. def. 1.* & in filiabus celebratio nuptiarum, licet hæ adhuc ædibus mensâq; patris fruantur. *Carpz. d. C. 10. d. 2.* Contra jure civili neq; matrimonium §. 2. *J. de Sct. Tertull. l. 5. C. de condit. insert. l. 20. ad L. Jul. de adulter. § l. 18. C. de nupt.* nec separatio à patris œconomia *Carpz. d. const. 10. def. 5. n. 6.* dissolvit patriam potestatem, sed pater indistinctè usufructus perceptionem à rationibus liberam, donec vivit, retinet, *l. 1. § ult. §. 5. C. de bon. quæ lib. Nov. 22. cap. 34.* si ve liberi matrimonium contraxerint, & se à parentibus separaverint, si ve non. Reddet ergo pater in foro Saxonico rationes de bonis liberorum ex eo tempore, quo liberi à nexibus patriæ potestatis per separationem se liberarunt, vel filiz contracto matrimonio in tutelam maritorum transierunt. Quod tamen moribus & consuetudine Germaniæ extra Saxoniam quoq; hodiè receptum est. Postquam enim passim invaluit, ut filii filizve per institutam propriam œconomiam à patria potestate liberentur, ut post alleg. asserunt *Ant. Hering. in tr. de Fidejuss. cap. 7. n. 622. atq; Petr. Heig. p. 1. quest. 24. n. 25.* insimul obtinuit, ut finiatur patris usufructus in bonis filiorum adventitiis, teste *Andr. Kobl. de conjug. success. n. 75. quem sequitur Dn. Stryck. in not. ad §. 2. J. per quas. person.*

V.

Propter defectum secundi requisiti ad rationes obligatur pater vel tractans res filiorum suorum ut tutor & curator, vid. post *Bart. atq; Bald. Munnoz. de Escobar. de Rat. cap. 5. n. ult.* vel etiam administrans bona liberorum adventitia irregularia, de quibus *Auth. excipitur, cum duabus seqq. C. de bon. quæ lib.* Si enim mater vel avia aliq; etiam extranei relinqvant liberis, in sacris parentum constitutis, certam hereditatis partem, sub hac definitione, ut pater in his rebus neq; usumfructum, neq; quodlibet penitus habeat participium, *Nov. 117. cap. 1. pr.* qualis dispositio usq; ad legitimam quoq; liberorum admittitur. *Matth. Berlich. part. 1. Dec.*

Dec. 137. Dav. Mev. Part. 7. Dec. 356. n. 2. Patri quidem, nisi simul alius tutor vel curator testamento datus sit, competit administratio, ita tamen ut, perinde ac alius administrator, de bonis istis reddat rationem. Hartm. Pist. l. 4. q. 11. n. 12. Carpz. d. Const. 10. def. 11. n. 9. seqq.

V I.

Idem juris est quoad bona filiorum castrensia & quasi castrensia. Cum enim patri ususfructus in illis denegetur, *l. 6. pr. l. 7. C. de bon. quæ lib.* de horum sanè administratione ratio postulari potest. *Bart. ad l. 37. §. fin. ff. de neg. gest.* ubi ait se vidisse, quod pater filio de administratione præbendæ rationem reddere fuerit compellus. Confer. *Card. Tusch. lit. P. concl. 125. n. 18.* qui patrem de fructibus beneficiorum ecclesiasticorum filii perceptis ad rationis redditionem teneri statuit. Et huc referimus etiam stipendia Studiosis & Scholaribus, ad feliciores in studiis progressus faciendos, collata, ita ut pater de accepta nomine filii in hunc finem pecunia rationem reddere debeat, sive ex munificentia principis, *l. 7. C. de bon. quæ lib.* sive ex liberalitate privatorum ad sublevandos studiorum sumtus erogetur; Hoc tamen servato discrimine, ut quamvis aliàs pater etiam invitus teneatur sumtus studiis filii promovendis suppeditare, *Carpz. Jurispr. Consist. lib. 2. def. 409. n. 4. & Kremberg. de sumpt. studior. q. 7.* attamen in exhibitione rationum de acceptis filii stipendiis eos imputare possit, cum de proprio eos non solvisse præsumatur, *Carpz. d. Const. 10. def. 28. n. 4.* Quod si verò filius, favore patronorum adjutus, aliunde in Academia habeat, unde vivat, ut domesticis ac paternis subsidiis planè carere possit, certè pater obligatus erit ad redditionem rationum de stipendii sorte & fructibus exinde perceptis, nisi fortè stipendium non tam filio, quam potius patri in levamen expensarum ad studia filiorum necessariorum fuerit relictum, quod eo in casu ex tenore foundationis dijudicandum. Porro etiam pater rationes reddere tenetur de bonis filiorum feudalibus. Hæc enim cum castrensiū vel quasi castrensiū loco habeantur, nil quicquam exinde pater lucrari potest. vid. *Mejer. in Coll. Jur. Arg. Tit. de Usufr. num. 15. Sam. Stryck. de Success. ab intest. c. 3. Art. 2. §. 8. Sigismund. Finckelthaus. disp. feud. 5. controv. 20.*

V II.

Cæterum licet utrumq; requisitum in patre adsit, eum tamen

in certis casibus adhuc ad exhibendas rationes de bonis liberorum adventitiis obligatum Dd. statuunt: scilicet, si pater transit ad secundas nuptias. Redditur enim suspectus filio, ut proinde & satisfacere debeat de utendo fruendo salva rerum substantia, nec non de reddenda administrationis ratione. *Castr. lib. 2. Conf. 455. Card. Tusch. l. P. concl. 125. num. 39.* Vel etiam si culpa sua & negligentia vergit ad inopiam, ut dissipationis periculum sublit, *Card. Tusch. d. concl. n. 38. Heeser. de Ratiocin. l. 1. n. 78.* Vel deniq; si dolosè administrat. *Montan. d. cap. 38. n. 112. Modest. Pistor. d. cap. 3. quest. 126. n. 128. Heeser. loc. cit. n. 80.* Vnde notanter *Bald. ad l. Orphanotroph. 32. C. de Episcop. & Cler.* ait, hoc quod pater non teneatur rationem reddere, quoad filium intelligendum, non quoad superiorem.

VIII.

Verùm enim verò quod patrem ad secunda vota transeuntem concernit, negari equidem nequit, quod secundæ nuptiæ nubentium animos alterare soleant, *Dav. Mev. ad Jus Lubec. p. 2. tit. 2. art. 21. n. 13. & Scip. Gentil. de secund. nupt. c. 8.* ita ut præsumptio, quæ parentum fidem stabilit, cessare, nec ulterius, quàm quousq; à secundis nuptiis parentes abstineant, durare censeatur. *Heeser. l. 6. n. 160.* Unde & statuto Lipsiensi cautum: Wann ein Mann/ dem sein Weib stirbt / und Kinder nach sich verlässet / zur andern oder dritten Ehe schreitet / so soll er schuldig seyn sich mit seinen Kindern des Mutter Theils und der Gerade halber vor dem ehelichen Beylager gänzlich zu vergleichen / bey des Raths willkührlicher Straffe. Attamen cum ususfructus patri, etiam ad secundas nuptias transeunti, ex bonis liberorum adventitiis debeatur, *Ernest. Cothman. Vol. 4. Resp. 9. num. 2. per l. 4. C. de bon. quæ lib.* bonaq; liberorum apud patrem, novercam quamvis liberis suis super inducentem, remanere debeant, juxta *ord. Lips. Pupill. §.* Ob auch wohl bey dem Vater / da derselbe sich gleich wieder verheiligte / sich seiner unmündigen Kinder Güter / bis sie sich von ihme mit Anstellung ihrer eigenen Haushaltung und Nahrung scheiden / verbleiben &c. Hinc latius est, si dicamus patrem & hoc casu remanere aneclogistum. *conf. Del-Castill. d. cap. 3. n. 92. seqq.*

IX.

Quoad patrem verò negligenter vel dolosè in administrandis libe-

liberorum bonis versantem, aut prodigum, consultius est, eum plane jure suo quoad administrationem privare. *Cothm. vol. 2. Resp. 57. n. 197.* & pro ratione circumstantiarum, salvo patri usufructu, curatorem & patri & filio dare, ut utriusque indemnitati consulatur. *Ant. Fab. in C. lib. 6. tit. 33. def. 7.* Egregie huc faciunt, quæ in modo allegata *Ord. Lips. Pupill. 6.* Ob auch wohl verbis immediate subsequenter sunt constituta: Dennoch aber / wann vor oder nach seiner anderweitigen Verheligung befunden würde / daß er übel Haus hielte und verthulich wäre / oder sonst an seinen Gütern und Vermögen abnehme / so wollen Wir der Rath disfalls ein gebührend Einsehen haben / damit denen Unmündigen das Eigenthum ihrer Güter nicht entwendet werde / ihnen auch derowegen andere tüchtige Vormunden geben und bestätigen. Et factum memini Lipsiæ, cum C. v. S. bonis esset lapsus, ipsius liberis tutorem fuisse datum, resque liberorum maternas, quæ servando servari poterant, sigillo tutoris obsignatas, in custodia patris remanuisse, postea ex decreto Senatus alienatas, pecuniamque exinde redactam cuidam tertio, constituta prius judicialiter hypothecâ, mutuo datam, usurarumque perceptionem patri, sub clausula tamen & conditione alendi liberos, fuisse concessam. *conf. l. ult. §. 2. C. de sentent. pass. & restit. ibique Commentat. Enekel. d. privileg. 4. c. ult. n. 25. Mager de Advocat. armat. c. 16. n. 648. Scip. Gentil. de bon. matern. c. 12. Hieronym. Schurpf. cent. 2. consil. 20. n. 10. & Del-Castill. d. cap. 3. n. 99. seqq.*

X.

Præter patrem Maritus etiam ratione ususfructus, quem ex bonis uxoris percipit, lege aneclogistus dici poterit. Defertur autem ususfructus marito aliter de Jure Civili, aliter Jure Saxonico. Et Jure Civili quidem, pro diverso bonorum respectu, diversum quoque jus marito tribuitur. Hinc quando præter bona dotalia uxor adhuc paraphernalia & receptitia affert, de bonis dotalibus tantum, utpote quæ ad sustinenda eo melius matrimonii onera à parentibus constituuntur, maritus fructus acquirit, de quibus soluto etiam matrimonio, dote ad patrem iterum redeunte, *per l. 4. C. solut. matr.* usus fructus percepti rationem reddere non tenetur. *l. 20. C. de Jur. dot.* Aliud obtinet in bonis paraphernalibus atque receptitiis. In paraphernalibus enim distingvendum est, an uxor ea sibi soli retinuerit, nulla marito expressim vel per manifestam patientiam concessa

eorum custodia, ad administratione & usu; an verò hæc etiam permissa reperiantur. Priori casu, quem evenisse in dubio præsumitur, nihil in iis marito juris est, ideoq; nihil exinde lucratur, sed si quid fortè perceperit, refundere tenetur. *l. 9. §. 3. ff. de Jur. dot. l. 8. C. de pactis convent.* Posteriori verò casu, si custodia, administratio & usus istorum ex voluntate uxoris penes maritum sit, lege definitum est, administrationem marito competere, & fructus in communem matrimonii usum, reservato saltem uxori capitali seu sorte, impendere licere, *per l. ult. C. de pact. conv.* Aliud verò obtinet Jure Saxonico. Quamvis enim id ipsum divisiones bonorum hæctenus propositas æquè ac jus civile agnoscat, ratione ususfructus tamen nullam inter bona dotalia & paraphernalia facit differentiam, sed concedit marito indistinctè ususfructus perceptionem ex universa mulieris bonorum substantia. *SandR. lib. 1. art. 31. § 45. Carpz. p. 3. const. 20. def. 33. id. p. 4. const. 21. def. 1. n. 7.* Cumq; maritus cautionem ratione ususfructus præstare non teneatur, *p. all. à Carpz. part. 2. c. 10. d. 9. n. 6. Glossam. Germ. ad art. 24. lib. 1. SandR. jure merito etiam de percepto usufructu respondere non onerabitur.* Cæterum de bonis receptitiis, quoniam uxor tam proprietatem quam administrationem in iis sibi reservat, non est ut solliciti simus, quòd certum sit: ubi nulla administratio, ibi nulla rationum redditio.

XI.

Ulterius quoq; jus Saxonicum aneclögistum videtur constituere tutorem, qui simul heres proximus pupillo existit. Ita enim sese habent verba in *SandR. lib. 1. art. 23.* Wo der Vormund auch Erbe mit ist/ so darfer niemand der Kinder Gut berechnen. Ad quæ verba Glossa germanica distingvit, an ejusmodi tutor bona indivisa & communia cum pupillo possideat, an verò separata, illo casu, si sit proximus simul heres, ad ratiocinia non teneri, bene tamen casu posteriori, quam distinctionem sequitur *Matth. Coler. part. 1. Dec. 6. n. 19.* Contraria verò ex parte *Matth. Wesenb. in marg. ad Schneidw. in pr. J. de satisdat. tut. n. 15.* hoc, quod tutor ejusmodi non debeat quotannis reddere rationem, iniquissimum & absurdissimum esse dicit, quoniam tutor tantò propensior in fraudem esse soleat, quantò majorem spem successionis habet. Hinc id ipsum à *D. Elect. Aug. Part. 2. const. 11.* verbis: Nicht weniger als die Legitimi Säbrl.

Fäbrl. Rechnung zu thun schuldig/ correctum esse autumat Dan. Moller. ad d. Const. n. 8. à quo tamen dissentiunt Abel. Strassburg. Conf. 5. Vol. 2. conf. Jac. Thomingii. subnexo n. 23. & seqq. Carpz. part. 2. Const. 11. def. 3. negantes, quod juri Saxonico quoad rationis redditionem unquam vel per Const. alleg. Electoralem, vel per Ordinationem Imperialem, aut per desuetudinem sit alrodatum. Concedit tamen Carpz. dict. def. 3. n. 19. & præjudicio Dominorum Scabinorum Lipsiensium corroborat, quod tutor legitimus, spem successione habens, teneatur ipsi pupillo finitâ tutelâ ad reddendas administratæ tutelæ rationes. Dicendus ergo erit ejusmodi tutor aneclogistus non simpliciter & in perpetuum, sed saltem secundum quid & ad certum tempus, finitæ scilicet tutelæ.

XII.

In tutela personarum illustrium id singulare constituunt nonnulli, quod tutor finitâ tutelâ non teneatur reddere rationes, sed sufficiat, has exhiberi per quæstores & præfectos: *Es werden Regiments- und Vormunds-Räthe bestellet / welche alles administriren / wenn auch nachgehends ein solcher Tutor abtritt / darff selbiger nicht Rechnung abstellen / sondern er weist den gewesenen Fürstl. oder Gräfl. Pupillen auf die Amtleute und selbiger Rechnung. Christop. Besold. in Thes. Pract. verb. Vormundere. Naurath. de Rat. p. 145. Quoniam verò quod quis per alium facit, ipse fecisse dicitur, per l. 5. §. 3. ff. de administr. & per. tut. atq; cap. 68. & 77. de R. J. in 6to ibiq; Dyn Barbof. locuplet. lib. 1. c. 54. n. 1. rectius statuitur, quod tutor illustris inter aneclogistos frustra referatur, sed æqvè teneatur ad rationes finitâ tutelâ & ad eandem culpam, ad quam privati. Dn. Job. Frid. Rhet. in J. Jur. Publ. Germ. lib. 1. tit. 23. §. 1. Modò ipsemet tutor illustris administrationem in se susceperit, ut adeò cum tutela personarum privatarum conveniat. Quod si verò tutor illustris tutelæ administrationi se non immisceat, sed vel à testatore, vel à judice, vel etiam à tutore ipso certi consilarii, quos Vormundschafts-Räthe nominamus, ordinentur, quorum prudentiæ atq; sollicitudini totius provinciæ gubernatio aut cura proventuum provincialium committitur, tutor illustris nullam rationem reddit, sed pupillum ad administrantes remittit, quamvis de perperam gestis ob intermissam debitam inspectionem argui possit, adeoq; actione tutelæ in subsidium teneatur, per ea, quæ hanc in rem prolixius tradit Pübel.*
de

*de Tutel. Elect. cap. 12. n. 24. § seqq. ubi tandem præjud. rescripti
cujusdam illustris addit. conf. l. 3. §. 2. de administr. § peric. tutor.
ibiq; Commentat. § Damboud. patroc. pupill. c. 1. n. 32.*

XIII.

Tutores excipiunt Curatores, inter quos in foro Saxonico illi tantum aneclogisti censendi sunt, quos mulieres majorenes sibi adjungi petunt. Quamvis enim hæ, sive sint solutæ, sive maritatæ, sine curatorum autoritate & interventu, tam in judicio, quam extra judicium, nil quicquam firmiter agere ac contrahere possint. *Const. Elect. Sax. 15. p. 2.* Attamen cum ipsæ administrationem bonorum suorum retineant, nec minimam partem curatoribus committant, *Carpz. ad dict. Const. def. 33. n. 6.* ut proinde exemplo tutorum honorariorum curatores ejusmodi honorarios appellent *Rauchbar. part. 1. quest. 8. n. 8. § Carpz. de jur. fœmin. Singul. dec. 9. pos. 3. n. 30.* hinc ad rationes reddendas nequaquam adstringi possunt, nisi mediante specificatione administrationem bonorum, vel in totum, vel pro parte, in se receperint. Et ne quid dubii Lipsiæ hac in parte supersit, id ipsum publicâ lege constitutum est, ceu patet ex *Ord. Lips. Pupill. §.* Als aber auch wir berichtet / daß in etlichen Gerichten dieser Lande eingeführet werden wolle / daß der Wittben Curatorn gleichmäßige Rechnung und Verantwortung wie der Unmündigen Vormundere thun sollen. --- Solches aber unbillich / in Betrachtung / daß der unmündigen Kinder und der Wittben und Weiber Vormundschafften einander ungleich / und manchen frommen Manne / der sich zu der Wittben Curatel gebrauchen läffet / über alle seine Gedancken und Verdienst dahero grosse Beschwerung zugefüget werden möchten / alldieweil bishero nicht brauchlich gewesen / daß von denen Curatorn über Wittben Güter wären Inventaria aufgerichtet worden / welche das Fundament der Rechnung sind / daß auch die Wittben und Weibespersonen ihren Curatorn so viel nicht einräumen / sondern ihre Güter mehrentheils selbst bestellen und verwalten / welches den Curatorn, sonderlich gegen der verstorbenen Wittben und Weiber Erben zu verantworten / usi darvon Red und Rechnung zu geben unmöglich fallen würde. Als --- soll der Vormund zu einiger Rechnung der Wittben Güter nicht verpflichtet seyn / es hätte denn die Pflege-Frau demselben ihre Güter ganz oder eines theils auf ein Inventarium zu verwalten / oder ihre aussenstehenden Schulden gar oder eines theils einzunehmen übergeben und zugestellet.

XIV. Por-

Porro etiam Orphanotrophum à redditione rationum eximit
Martin. Naurath. de Rationar. pag. 11. motus l. 32. C. de Episc. &
cler. ubi dicitur, quod hujusmodi pium atq; religiosum officium
orphanotrophos ita peragere conveniat, ut minime rationibus tu-
tularibus seu curationibus obnoxii sint; Grave enim atq; iniquum
esset callidis quorundam machinationibus eos vexare, qui propter
timorem Dei, parentibus atq; substantiis destitutos minores susten-
tare, atq; velut affectione paterna educare festinant. Nec aliud
indigitat Nov. 131. cap. 15. dum orphanotrophos tutorum & cu-
ratorum officio fungi, non autem subjacere tutelaribus aut cura-
toriiis rationibus asserit, quibus textibus innixus Job. Coraf.
in tract. de success. tam ex test. quam ab intest. p. 539. à num. 6. usq;
ad 9. mordicitus hanc sententiam defendit. Contraria verò ex
parte Munnoz. de Escobar. de Rat. cap. 3. n. 7. Job. Gars. de expens.
& meliorat. cap. 20. num. 22. Job. Heeser de rat. redd. loc. 1. n. 11.
aliiq; , orphanotrophos rationibus suæ gubernationis subjacere
omnino asserunt, quorum sententia fundata est in Nov. 123. cap. 23.
ubi jubentur œconomialiorumq; venerabilium locorum guberna-
tores apud Episcopum reddere rationes, & quidem de jure Cano-
nico annuatim, Clem. quia contingit 2. de relig. dom. Quod & inter-
ris Saxonis sancitum apparet ex D. Aug. Elect. Ord. Provinc. de
Anno 1580. tit. 33. Von Hospitalen §. zum dritten verb. Jährl. gute
erbare unterschiedliche und aufrichtige Rechnung vor dem Rath. 1c.
& ex D. Job. Georg. I. Elect. Synod. General. Decret. de Anno 1624.
§. Wir werden ferner verständiget. Cæterum pro conciliandis
allegatis his juris civilis textibus distinguit Gothofred. ad l. 32.
lit. X. & Brunneinan. in Comment. Cod. ad banc legem, orphanotrophos
non tenere reddere rationes ipsis orphanis, cum sit contra reve-
rentiam quasi paternam arg. l. ult. §. 4. C. de bon. que lib. bene ta-
men Episcopo. Aliam sententiam fovet Paulus Castrensis, qui
d. l. 32. interpretatur non de orphanotrophis, qui concreditam or-
phanotrophiorum administrationem habent, sed de orphanorum
nutritoribus, qui suâ sponte officium tam pium præstent, ut pro-
inde iniquum foret atq; impium, tutelaribus eos obstringere ratio-
ciniis. Verum enim verò neutra satis arridet sententia. Non
illa Gothofredi propter obscuritatem, dum non apertè declarat,
C
de

de quibus rebus Episcopo reddenda sit ratio, multò minus hæc Pauli Castrensis, cum vis inferatur textibus expressè de orphanotrophis inclytæurbis, & ita in publico officio constitutis, loquentibus. Satius fortè erit, si distinguamus inter bona orphanotrophis competentia, & inter res orphanis proprias, quam distinctionem suppeditant nobis verba initialia dictæ *Nov. 131. cap. 15.* De illa concedita orphanotrophii gubernatione reddenda est ratio juxta *Nov. 123. cap. 23.* Episcopo, non etiam de rebus orphanorum propriis, eas enim orphanotrophus tenetur saltem in inventarium redigere, & si servando servari nequeunt, earum pretia custodire, nequaquam autem de iis bonis orphanorum propriis, rationem reddere. Rectè igitur orphanotrophus dicitur aneclogistus ratione bonorum, quæ ipsis orphanis propria sunt.

XV.

Deniq; huc etiam spectat quæstio: An civitas à Principe suo de bonis civitatis ad rationes vocari possit? *Hennig. Göden. cons. 31.* in terminis decidit, neq; imperatori neq; cæteris principibus jus esse à suis civitatibus sibi immediatè subjectis, super rebus ad civitatem pertinentibus, computum seu rationes exigere. Nec destituta est hæc sententia ratione. Cum enim principes non sint domini rerum particularium, quæ à subditis possidentur, sed eas ad singulos suæ jurisdictioni subjectos omninò & pleno jure pertinere certum sit; civitates autem instar cujuslibet privati dominium rerum particularium habeant, prætereà cum ratio reddenda sit dominis, non illis, qui extranei & non domini sunt, hinc concluditur ad principes non spectare, ut serationibus reddendis de bonis civitati propriis immisceant. *Matth. Stephan. de jurisdict. lib. 2. p. 2. cap. 2. n. 164. usq; 173. Job. Fuchs de inventario cap. 4. num. 24. seqq. Ziegl. ad aur. prax. Calvol. §. Landsassii in limitat. num. 33. & seqq.* Sed reclamatur praxis, multisq; in locis observatur contrarium, cum principi intersit, habere locupletes subditos, & scire, quomodo redditus illorum administrantur. *Naurath. de Rat. pag. 10. § 11.* Imò modo laudatus *Stephan. loc. cit. n. 179.* ipse aliud dicendam esse existimat, si princeps hoc jus inspiciendi rationes singulari conventionem vel pactis, vel longo & immemoriali tempore, non contradicente magistratu oppidano, sibi acquisiverit, vel, si fama & suspicio sit de mala administratione, ubi vel per viam in-

qvi-

quisitionis rectissimè se intromittit princeps jure superioritatis & universalis jurisdictionis, rationibus reddendis, vel per viam accusationis, si oppidani de mala administratione conqverantur. *Conf. Joh. Fuchs. loc. cit. n. 28. seqq. David Mev. ad jus Lubec. in rubr. tit. 3. lib. 2. n. 26. seqq. Ziegl. d. l. n. 40. & seqq.*

CAP. III.

Aneclogistum ex facto hominis proponens.

§. I.

Consideravimus hætenus Aneclogistum, quatenus is immediate à legibus constituitur, nunc ulterius etiam, quatenus prævio & mediante hominis facto talis efficitur, dispiciendum erit. Per factum autem hominis, præter datam jam in §. 4. cap. 1. explicationem, hoc loco intelligimus omnem actum, qui legibus non prohibentibus, sive expresse, sive tacite is fiat, ad producendum aneclogistum celebratur, sive tale factum disponat, quomodo in vita rebus suis aliquis utatur, sive præscribat, quomodo post mortem eas administrari cupiat. Prius contingit per conventionem, quam ita generaliter sumimus, ut ad omnia, de quibus negotii contrahendi transigendiq; causa consentimus, atq; inter nos agimus, referamus, quo in significato etiam utitur *Ulpian. in l. 1. §. 3. ff. de pact.* Per testamentum autem intelligimus quamcunq; ultimam voluntatem, sive ea ore proferatur, sive scriptis relinqvatur, sive solennis, sive minus solennis sit. &c.

II.

Atq; ut à posteriori modo, quo per testamentum aliquis à reddendis rationibus immunis præstatur, initium faciam, olim de Matre inter Dd. disceptatio oborta est, & quæsitum, an, si tutelam liberorum suorum gerat, maneatq; in communione hereditatis, libera sit à rationibus, habeatq; usumfructum in bonis, de quo legitimeretur *B. Carpz. lib. 6. Resp. 70.* Sicuti verò negativam contra *Wesenbec. Jacob. Schult. Reinh. Ros. Matth. Berl. & Christoph. Philipp. Richter.* strenuè defendit *Carpz. d. l.* Ita ulterius

non in utiliter quæritur: an pater testamento efficere possit, ut uxor omnium bonorum habeat usumfructum cum onere alendorum liberorum, nec teneatur ad rationes reddendas? Et primo quidem intuitu simpliciter videbatur dicendum, non subsistere ejusmodi testamentum, cum hac ratione legitima liberorum gravetur, quæ nullum onus recipit. *l. 32. C. de inoff. test.* Ideò liberis tertiam vel mediam partem totius paternæ substantiæ pro numero liberorum *Nov. 18. cap. 1.* restituendam esse, cum fructibus ex ea perceptis. *Carpz. part. 3. Const. 12. def. 7.* Detractis tamen liberorum alimentis & expensis, *Job. Brunneman. Cent. 5. dec. 79.* licet pater conjugem liberam à ratiociniis esse jusserit, simulq; testamento prohibuerit, ne liberi legitime usumfructum petant, sed alimentatione contenti vivant. Limite tamen hanc sententiam, si aliquo modo constare possit, per ejusmodi ultimam voluntatem, liberorum legitimam non esse gravatam. Ita recordor ex relatione Consultissimi Dni D. Rivini, Præceptoris honoratissimi, testamentum nuncupativum judiciale mercatoris Lipsiensis, *J. G. H. de publicato die 17. Maij. 1678.* conditum fuisse hujus tenoris: *Es solte seine Ehe- liebste nebst denen mit ihme erzeugeten Kindern seine völlige Erbin seyn/ iedoch/ daß sie die ganze Verlassenschaft behalten/und vier Jahr nach seinem Tode die mit ihme erzeugeten zweyen Kinder bey sich behalten und gebührend veralimentiren solle / nach Verflüssung der vier Jahre solle seine Eheliebste einen ieden von dessen zweyen Kindern loco legitime & ex honorabili institutionis titulo 2300. Rthl. als vor volliges Patrimonium auszahlen / das ausgemachte Vatertheil aber die vier Jahr über zu verinteressiren nicht angehalten werden/auch weder denen Kindern noch denen Vormunden einige Rechnung/ Inventur oder Eydliche Specification auszuantworten schuldig seyn.* Et quamvis coram Nobilissimi Senatus Lipsi. Dominis Deputatis ad causas pupillares in dubium à tutore liberorum vocaretur, in suo tamen vigore remansisse, eò, quod ex defuncti, paucis septimanis ante obitum, manu propria omnium bonorum conscripta consignatione (aus dem Bilanz, so er 4. Wochen vor seinem Tode eigenhändig verfertiget) appareret, liberorum legitimam nec læsam nec oneratam esse.

Sed quid dicendum de tutore cui testator confectionem inventarii specialiter remisit, vel vetuit, *l. ult. §. 1. C. arbitr. tut.* (quod facere potest, sive tutor sit testamentarius sive legitimus sive dativus, *Frid. Pruckmann. Vol. 1. Conf. 48. n. 25. etiam stante statuto, tutore necessitatem inventarii imponenti, Heeser. l. 6. num. 191.*) an etiam istae rationes reddere teneatur? Negat id cum *Dan. Moll. lib. 1. Semestr. cap. 39. B. Carpz. Part. 2. Const. 11. def. 4.* eò, quod rationes reddi nequeant absq; inventario, quod caput & fundamentum dicitur rationum reddendarum, remisso autem necessario antecedenti, remissum quoq; necessarium consequens. Limitat tamen *Carpz. n. 6.* si tutor doli & fraudis arguatur, quam testator ne utiq; remississe censetur. Videri enim tantum per remissionem inventarii culpam & negligentiam esse remissam, & ne nimis rigorose rationes examinentur. Verum enim verò cum fundamentum rationum reddendarum facile aliunde haberi possit, si testator vel ipse omnia bona sua ante obitum, quod saepius factum memini, consignaverit, vel tutor bonorum pupillarium consignationem, (ad quam nihilominus teneri tutorem communis *Dd.* est opinio, *Frid. Pruckmann. Vol. 1. Conf. 48. n. 38.* concedente & ipso *Carpz. n. 8. seqq.*) confecerit, ita ut his modis inventarii defectus suppleatur, simpliciter potius videtur esse affirmandum, quod licet testator prohibuerit inventarii confectionem, nihilominus tamen ad rationes reddendas tutores ejusmodi obligatos esse. Infirmum enim à remissa confectione inventarii ad remissam rationum redditionem ducitur argumentum. Et videtur saltem ea fuisse intentio testatoris, ne rerum familiarium aut detegatur vilitas, aut invidiæ exponantur divitiæ *l. 2. pr. C. quand. & quib. quart. pars.* Egregie hæc illustrent verba *Ordinat. Pupill. Lips.* Und demnach hierbey auch dieses bedacht und erwogen worden/ daß vielleicht bey dieser Handelsstadt etliche vornehme Bürger und Händler Bedencken und Beschwerung tragen möchten / daß nach ihren tödtlichen Abgange ihrer Verlassenschaft Sachen / Handel/ Gewerbe und Vermögen ihren Gesellschafter und Handels-Verwandten oder anderer erheblicher Ursachen halber durch die Gerichtl. Inventirung offenbahret werden solte/ als soll es in solchen Fällen also gehalten werden/ daß/ wann die vornehme Bürger/ oder/ so Handels-Leute seyn/ bey ihren Leben oder durch ihre Testaments

ments Verordnung schaffen und disponiren werden / wie es disfalls ihren hinterlassenen Erben oder unmündigen Kindern zum besten an-
 gestellt und gehalten werden solle / daß man es gestalten Sachen nach
 darbey bewenden lasse / aber denen Vormündern oder Erben und
 Bluts-Freunden darneben angezeuget und auferleget werden solle /
 daß sie nichts destoweniger vor sich selbst ein ordentlich und richtig In-
 ventarium aufrichten und jährlich einen Extract, wie es um ihrer Pfle-
 ge-Kinder Sachen / Handel und Vermögen beschaffen und bewandt/
 versiegelt bey denen Deputirten hinterlegen und darauf ihre admini-
 stration künfftig vertreten und verantworten sollen. Optimo sanè
 consilio. Quoniam enim iudex voluntate testatoris non obstante,
 si minori id expedire deprehendat, tutorem ad inventarii confe-
 ctionem cogere potest, *Covarruv. var. Resol. lib. 2. R. 14. n. 4. Go-
 thofr. ad l. ult. C. arbitr. tut. lit. b. Matth. Wesenb. part. 2. Conf. 86.
 n. 6.* Hinc modo præscripto, si clausæ & obsignatæ deponantur ra-
 tiones, conservatur ultima voluntas testatoris, vires patrimonii
 sui pandere nolentis, & simul à magistratu prospicitur pupillis,
 quò finitâ tutelâ annuas tutorum rationes examinare possit. Re-
 corder tamen à modò memorato Ordinat. Lips. Pupill. textu
 non semel hætenus recessum aliquatenus esse, ita ut, defunctis ce-
 lebrioris nominis mercatoribus, relictorum impuberum Tutori-
 bus, ex singulari Amplissimi Senatus concessione, remissa etiam
 fuerit annua exhibitio summariæ & obsignatæ consignationis de
 patrimonio pupillorum suorum. Cæterum si hic dicendum, quod
 res est, honoris tantummodò gratia à magistratu Lipsiensi ejus-
 modi remissio annuæ oblationis rationum impetratur iis in casi-
 bus, ubi tutor legitimus spem successionis in bonis pupilli habet,
 propter dispositionem juris communis Saxonici, de qua §. 10. cap. 2.
 diximus, quæ ne quidem per ordinationem Lipsiensium pupilla-
 rem, utpote statutariam, videtur correctâ. Certissimi siquidem
 juris est, quod jus statutarium exorbitans è jure communi strictis-
 simè sit interpretandum. *Carpz. lib. 6. Resp. 39. n. 7. Kleinschmid. de
 princip. Jur. tract. 4. sect. 8. num. 20. § Hunn. Encyclop. Jur. Univers.
 part. 1. tit. 2. c. 6. n. 46. § tit. 3. c. 7. n. 1. 2. § 3. seq. ut quam mini-
 mum lædatur jus commune. cap. dilectus. 8. versic. cæterum. de con-
 svetud. Gail. 1. O. 50. num. 8. § 2. O. 33. Zas. in l. properandum. ver-
 sic. sin autem alteruter. C. de Judic. num. 19. seqq. Berlich. part. 3. con-
 clus.*

clus. 24. num. 9. versic. 4. Carpz. decis. 31. num. 11. decis. 103. n. 17.
 § decis. 236. num. 21. nec constitutio nova trahi possit ad casus
 speciales, ut auferatur privilegium à jure communi concessum.
 Idem part. 2. Const. 11. def. 3. n. 7. conf. Schurpf. centur. 1. conf. 55.

IV.

Quod si verò testator tutorem penitus aneclogistum voluerit, quæritur, an omnimodo, & semper à redditione rationum liberatus censeatur? Et quoniam hæc quæstio sub duplici schemate in jure nostro ventilatur, atq; hoc modo ad diversos casus applicari potest, necesse erit, ut, antequam respondeamus, eos præsupponamus. Aliter autem decidenda venit quæstio in hoc casu, si testator, ultimum elogium conditurus, eum tutorem à quo nondum administratæ tutelæ rationem exegit, aneclogistum voluit; aliter verò, si tutelæ adhuc administrandæ à testatore quis tutor præficiatur, & aneclogistus esse jubeatur. Priorem casum quod attinet de eo tenendum, quod administratæ tutelæ ratio in testamento remitti possit, etiamsi dolus in ea commissus fuerit, modò hujus expressè à testatore mentio fiat, de quo casu Dd. interpretari solent l. 18. C. de fidei commiss. ad quam vid. Brunn aliosq;. De posteriori verò sciendum, quod si tutor bonam fidem in administratione non præstiterit, eum à rationibus non liberari, per l. 5. §. 7. ff. de administ. § per tut. Per generalem enim hanc testatoris voluntatem: tutorem filiorum meorum aneclogistum esse volo; non omnis, sed scrupulosa & exactissima demum redditiõ rationum remissa videtur, Dn. Stryck. de caut. contract. sect. 3. cap. 2. §. 1. Et omninò hac casu tenebitur tutor, quatenus locupletior factus reperitur, Paul. Montan. de Tutel. cap. 32. num. 204. Talis enim liberatio videtur tantum scrupulosam inquisitionem remove, non autem tollit, quominus ratione doli conveniri possit, licet etiam relicta fuerit liberatio simpliciter, omneq; illud per legatum remissum in quo contingeret illum condemnari ratione administrationis, siquidem nec hoc casu dolus futurus remittitur, sed saltem illud, in quo ob negligentiam esset condemnatus, prout fusè Philipp. Dec. Conf. 178. § Dd. ab ipso alleg. docent vid. etiam Donell. ad d. l. 18. C. de fide commiss. imprimis autem Bargal. de dol. lib. 6. reg. 6.

V. Tan-

V.

Tandem Testator etiam aneclogistum constituit heredem, quando cibaria & vestiaria annua certorum nummorum certis personis relinquit, & posteriori parte testamenti cavet, ut certum prædium pignoris jure sit obligatum, quo ex reditu illius alimenta præscripta percipiantur, qualis casus habetur in *l. 12. ff. de aliment. vel cib. leg.* Quoniam enim in tali passu fundus demonstratio- nis & se curitatis tantum gratia fuit adjectus, *Job. Baptist. Pontan. de Aliment. cap. 17. n. 29. Martin. Coler. de aliment. lib. 2. cap. 2. n. 18. Brunn. ad l. 12. n. 2.* ita ut integra legatariis debeat heres præ- stare cibaria & vestiaria, licet minores reditus proveniant, nec pos- sit ex reditu fundi alimenta quoq; annua præstare, cum caussa se- quentis pignoris non mutet causam legati principalis, uti ad d. l. loquitur *Cujac. in fin. Commentar.* Hinc apparet, heredem ad red- dendas rationes de fructibus ex fundo perceptis nequaquam tene- ri. Aliud dicendum, si testator simpliciter certa alimenta lega- vit ex eo, quod in fundo natum erit, cum enim hæc verba quasi ta- xationis vicem obtineant, *l. 5. ff. de trit. Sc. leg.* ut legatarius fructi- bus fundi legato non sufficientibus plenum legatum ab herede pe- tere nequeat, vid. hic iterum *Cujac. ad d. l. 5.* heres omnino de fru- ctibus ex fundo eo anno perceptis rationem reddere tenebitur, ut constet legatario, non haberi tantum fructuum, quantum annua- tim alimentorum nomine ex illis fructibus legatum.

VI.

Hæc de modis per testamentum aneclogistum constituendi. Superest, ut, quomodo per conventionem à rationibus reddendis quis liberetur, inspiciamus. Contingit autem hoc si debitor cre- ditori suo fundum aliquem oppignorat, cum hoc pacto, ut in vicem usurarum fructus exinde percipiat, quale pactum antichrasis in *l. 11. §. 1. ff. de pignor. Sc. hypoth.* appellatur. In hoc pacto, quod ad ra- tiones reddendas attinet, videndum, utrum fundi fructus certi sint, & modum usurarum exuperent, an verò incerti, ita ut industria & labore creditoris pingviores majoresq; reddi queant; Deinde etiam, utrum creditori fructus fundi pro parte, an vero per totum concessi sint. Si prius, quando de certitudine fructuum eorumq; præ usuris nimia præcellentia constat, & insuper pro parte tantum- modò creditor fructus percipiat, tenetur non modò rationes red-

reddere, sed &, quod superest, & legitimum usurarum modum excedit, detrahitur & forti imputatur. *vid. Carpz. part. 2. Const. 30. def. 41. ibiq; præjud. Berlich. p. 2. concl. 170. n. 24. & Christoph. ab Hag. de usu usurar. cap. 11. n. 120. seqq.* Posteriori verò casu, si omnes fructus concessi sunt, ita tamen, ut propter fructuum incertum proventum & pretii eorundem inconstantiam ac mutabilitatem illud, quod in vicem usurarum debetur, indubitato sperari nequeat, *l. 17. C. de Usur. creditor omnino à rationibus liberabitur, quam sententiam etiam præjudicio quodam confirmat B. Carpz. all. loc. def. 40. his verbis: So verbleibets bey solchen Contract noch mahls billich / und es mag derselbe / gestalten Sachen nach / weil N. N. benannte Acker durch seine eigene Arbeit beschicken lassen / und darneben die Gefahr des Miswachs tragen und erwarten müssen / pro usurario contractu nicht gehalten / noch der Creditor von dem eingehobenen Früchten Rechnung zu thun / und die Uebermasse an dem Capital ihm abkürzen zu lassen angehalten werden. Simile Scabinorum Lipsiensium Responsum refert Andr. Scheffer. lib. 2. q. 17. & Jctorum Wittenbergensium Berlich. p. 2. decis. 170. n. 25. conf. Hagen. d. c. 11. n. 138. seqq. & Ann. Robert. lib. 4. Rer. judicat. cap. 2. in fin.*

VII.

Aliud genus pacti, juri antichriseos proximè accedens, est, quo debitores semet student exonerare ære alieno, quando pignus creditori constituunt, ut in compensationem pecuniæ possideat, & ex fructibus sortem sibi colligat. Quemadmodum verò differentia hujus pacti & juris antichriseos in eo consistit, quod facultas utendi fruendi vice usurarum, in nullo, nisi antichretico pacto, alicui indulgeatur, ita per hoc pignus, ubi certo tempore ad conquiendam inde solutionem fundus à debitore creditori conceditur, prout Modestinus Jctus *in l. 39. ff. de pignor. act.* ejusmodi casum proponit, futuri fructus rei oppignoratæ, velut aleæ empti, intelliguntur, cumq; ratione fructuum nullum debitoris sit periculum, & vice versa creditor, quicquid percipit, æqui boniq; consu- lere debet, licet ob casum fortuitum nullus ad ipsum perveniat reditus *per l. 8. pr. & §. 1. ff. de contrab. emt.* hinc quoq; ad rationes non tenetur, *vid. D. Mev. in discuss. levam inop. debit. cap. 4. sect. 11. num. 42.*

D

VIII. Si

Sicuti verò per antichrisin creditori conceditur fundus, ut fructus in vicem usurarum percipiat, & in præcedenti pacto ad certum tempus facultas utendi fruendi ipsi permittitur, ut neutro tamen casu rationes reddere teneatur; ita ulterius in perpetuum fundus alicui tradi & concedi potest, ut pristino domino, ad dies vitæ annua pecuniæ quantitas alimentorum instar ex illo fundo solvatur. *Mev. part. 1. decis. 114.* Quò casu si in instrumento contractus fundi mentio, demonstrationis saltem ac securitatis gratia, injecta est, debitor à reddendis rationibus de fundi redditibus immunis erit, per ea, quæ diximus *suprà §. V. h. c.*

IX.

Eadem etiam est ratio illius, cui certa pecuniæ summa est concredita, ut loco interesse certa præbeat alimenta, licet enim cibarium pretia variant, nulla tamen exigitur ratio, sed simpliciter alimenta promissa exiguntur. Ita Lipsiæ prudentissimo sanè consilio, Nobilissimi Antistites, Scholæ Thomanæ summam, e. g. mille thalerorum, constituta prius in re immobili hypotheca, concedere solent, ut debitor promittat, an statt der jährlichen Interesse, wöchentlich eine Mahlzeit zwey Fische Knaben bey der Schulen zu S. Thomæ zu speisen/ sie mit tüchtigen Essen diese Jahr über/ so lange ihnen die 1000. Rthl. gelassen werden / zu versehen/ daß zum wenigsten auf jeden Fisch 9. Pfund Fleisch / gut Zugemüsse und Trineken ihnen gereicht werde.

X.

Porro in societate varii casus evenire possunt, quibus regula illa, quam tradit *Petr. de Urbald. in tract. de duob. fratr. part. 12. n. 1.* quod socius socio ad rationes teneatur, exceptionem patitur. Quemadmodum vero *Dn. Stryck. de Caut. Contr. sect. 2. cap. 10. §. 21.* præcipuas in hac materia cautelas non tam ex jure, quam mercatorum praxi addiscendas esse affirmat, ita memini, aliquos societatem contraxisse, & ne in casum mortis socii alter superstes demortui viduæ vel liberis relictis ad rationes teneretur, formulæ contractus post alia etiam sequentia inserta fuisse verba: Wegen Abfindung der Erben soll es dergestalt gehalten werden / daß hierbey einzig und alleine das Inventarium, welches zu letzt für des Verstorbeneden Todesfall aufgerichtet / zum Fundament gesetzt / und denen Erben

ben ein mehrers / als dem Verstorbenen darinnen am Capital zuges
schrieben / nicht bezahlet werde. Und zwar dieses ohne Unterscheid / es
begebe sich der Todesfall gleich kurz oder lang nach angeregter letztern
Inventur, also gar / wann auch gleich einer 12. Monat darnach / und
etwan ein oder etliche Tage vor einer neuen und anderweitigen Inven-
tur diese Welt gesegnete / doch nichts desto weniger die Erben mit dem
Quanto, so in dem letzten Inventario dem Verstorbenen angesetzt /
iedoch nach Anleitung der unten vorgeschriebenen Maas und Weiser
gänglich zu frieden seyn / und von dem Überlebenden einige fernere
Rechnung über die Handlung / oder andere weitere Nachricht und
Beweisthum nicht begehren sollen. *Causa motiva sociorum fuit, ne
extraneo pandantur secreta patrimonii Societatis, ob quam ratio-
nem etiam in contractibus societatis Confocii tutores liberorum
defuncti locii constitui solent, ceu patet & ex formula adducta
à Dn. Stryck. d. l. §. 20. § 21.*

XI.

Sic etiam quando duo focii pariter ac uniformiter administra-
runt bona Societatis, solent Dd. colligere, illos mutua compensa-
tione se invicem à redditione rationum liberasse, probantq; id-
ipsum ex *l. 10. ff. de compensat.* ubi Ulpianus inquit: Si ambo focii
parem negligentiam societati adhibuimus, dicendum est, desinere
nos invicem esse obligatos ipso jure, compensatione negligentiae
facta. Simili modo probatur, si alter ex re communi aliquid perce-
perit, alter tantam negligentiam adhibuerit, quæ eadem quanti-
tate aestimetur, compensationem factam videri, & ipso jure invi-
cem liberari. *Confer. Mascard. de Probat. Vol. 4. Conclus. 1263. n. 6.
Hector Felicivs cap. 37. n. 11. seqq.*

XII.

Sed & ex renunciatione, quæ vel antecedit administratio-
nem, vel eam subsequitur, redditur aliquis aneclogistus. Priori
casu, si quis liber dicitur à reddendis rationibus de futura admini-
stratione, tenetur nihilominus eam reddere, & reliqua restituere,
ac solum censetur per ejusmodi renunciationem liberatus, ab ex-
actissima, anxia & stricta rationum redditione, non etiam eâ,
quæ delinqvendi occasionem præberet, uti de socio in terminis de-
clarat *Hector Felic. de Societ. cap. 20. num. 10. § cap. 37. n. 17. § 36.*
Posteriori verò casu, ubi completa est administratio, cum remissio

doli præteriti valeat, si modò verbis fiat specialibus, omninò administrator liberatus habetur, nisi renunciatio facta sit à minore, cui ex capite minorennitatis beneficium restitutionis in integrum competit, etiamsi ante restitutionem probare non possit, quod illa rationum renunciatione in bonis ipsius damnum ei datum sit, qualem casum de matre tutrice filii, quæ, renunciatione hujus non obstante, eò, quod minor esset, ad rationes reddendas fuit condemnata, recenset *Heinric. Michael. Respons. Kilon. 4.*

XIII.

Præterea etiam ex diuturnitate temporis aliquis aneclogistus est, qualem verò temporis spatium requiratur, dissentiunt inter se Doctores. Castrenf. & Cephal. viginti annos sufficere putant, sed eos refutat Joseph. Mascard. *de probat. vol. 4. Concl. 1263. n. 12.* & amplectitur sententiam Beroi, qui triginta annos requirit, eò, quod actioni pro socio, qua inter socios redditio rationis petitur, non præscribatur, nisi triginta annorum spatio. *conf. l. 45. in f. de administrat. & peric. tutor. sed & ad illam l. Cujac. Jacob. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. Præsumpt. 60. n. 5.* decennium sufficere existimat, inter fratres pro diviso possidentes, cum non sit verisimile, tamdiu tacuisse, quin potius omnia in divisione determinata, rationesque hinc inde redditas. Hector Felic. *cap. 37. num. 57.* distingvit, an constet de divisione bonorum, an verò non. Priori casu sufficit decennium, non solum ex temporis lapsu, sed etiam ex præsumptione redditas esse rationes, quoniam communiter accidit, quando dividuntur bona communia, ut hinc inde prius reddantur rationes. Posteriori verò casu, si neque verè nec præsumtivè de divisione constat, redditionem rationum excludi demum triginta annis. *conf. sis Petr. Sanz. de bonor. divis. cap. 9.* In foro Saxonico, cum jure communi specialis præscriptio statuta non inveniatur, statuerem, rationum redditionem præscribi triginta annis, anno uno, sex septimanis & tribus diebus, ex eo tempore, quo desit administratio, computandis. Quoniam autem curator diu absentis non desinit administrare, donec absens redeat, vel pro mortuo habeatur, hinc, licet aliàs contra absentes currat longi vel longissimi temporis præscriptio, *l. fin. C. de præscript. long. temp. & l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. ann.* propter cautionem tamen, quæ in principio constitutionis à Curatore exigitur, se reversuro bona resti-

restituturum esse, impeditur præscriptio, & voluntas sibi acqvirendi excluditur, quæ voluntas tamen necessariò requiritur, ut, eâ deficiente, tantummodò aliquis possideat naturaliter, cum è contrario ad usucapionem, tanquam modum acqvirendi dominium, requiratur possessio civilis. *Coll. Jur. Argent. tit. de Usurpat. § usucap. n. 15.* Tenetur ergo Curator diu absentis ad reddendas rationes, licet ultra triginta annos, annum & diem bona ipsius possederit. *Confer. Carpz. part. 2. Const. 9. def. 3.*

XIV.

Cæterùm movetur inter Doctores & illa quæstio: Si à Domino clam vel vi ablata fuerint administratori rationes probè confectæ, atq; ita effectum, ne rationes reddere queat, annon illo casu administrator pro aneclogisto sit habendus? Quemadmodum verò in decisione hujus quæstionis ante omnia ablatio rationum probanda venit, ita *Jacob. Schult. ad Modest. Pistor. quæst. 126. n. 131. Tiber. Decian. Vol. 4. Respons. 7. n. 52. Heeser. loc. 15. n. 115.* affirmant, unicè standum esse administratoris juramento, quod ipsi rationes per adversarium fuerint subtractæ, quò factò, immunem & liberum à redditione rationum pronunciant. Et *Menoch. Conf. Tom. X. Conf. 988.* ejusmodi casum de filio proponit, qui matri tutrici subtraxerat rationes, & post undecim annos eas reddi petiit; matrem verò ideò ad rationes vocari non posse dicit, quod præsumtio sit contra filium, ipsum per undecennium in libris rationum multa mutare potuisse, tamdiuq; distulisse, donec probatio vel per testes, vel alio etiam modo periisset.

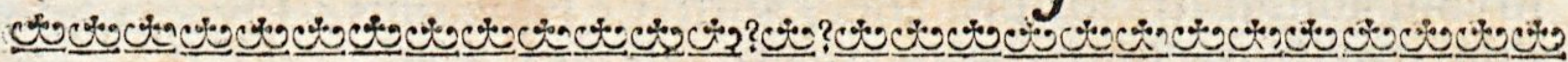
XV.

Restat adhuc, ut paucis effectus, qui ex jure, quod habet aneclogistus, fluunt, indicemus. Tutus autem est aneclogistus, uti hæctenus vidimus, vel ex lege, & hinc tum ratione personæ, ut pater & tutor, qui simul pupillo proximus agnatus est, tum ratione officii, ut orphanotrophus & curator, de quorum officiis diximus §. 13. § 14. cap. 2., vel ex facto hominis, quando scilicet aliquis vel per testamentum, vel per conventionem, renunciationem & præscriptionem à reddendis rationibus liberatur, ut adeò, si pro qualitate unius cujusq; personæ ejusdemq; officii, & peracti negotii competentes exceptiones, quæ à redditione rationum aliquem

immunem præstant, recensendæ essent, multa adhuc proponenda haberem. Verùm enim verò, quoniam per allegationes exceptionum aneclogistus in foro potius, quàm in cathedra defendi soleat, & ea, quæ ad constituendum ac propugnandum aneclogistum hac vice ventilanda suscepi, in anterioribus paragraphis explicata sint, atq; temporis præterea, quâ includor, angustia plura addere non permittat, meritò hîc finem elaborationi facio; id insuper à Te, L. B. etiam atq; etiam contendens, ut, quas pro aneclogisto hoc nostro reddidi rationes, æqui boniq; consulas, meisq; conatibus impofterum quoq; faveas!

Vale!

D. O. M. G.

☉ I. ☉

Q Vando suo ratio non est reddenda patrono,
Dum RAPPOLDE doces viribus ingenii,

Ipsè Tui studii rationem reddis, & ample
Monstras, Te frustra non studuisse Dica.
Subducta est ratio, superant Tibi reliqua nulla,
Accipies apocham mox, ubi DOCTOR
eris.

Celeberrimi RAPPOLDI, Lipsiensium Philologi,
Philosophi & Theologi acutissimi, nunc inter
Cœlites agentis, egregio filio, J. U. Candida-
to meritissimo, ex arcanò pectoris recessu pro-
lixè gratulaturus, cum votò felicitatis ulterius
ad vota fluentis, *deprop.*

GEORGIUS REICHARDUS Hammer/D.
Antecessor, Collegii Jurdici h. t. Decanus,
& Reipublicæ Noribergensis Consiliarius.

II. Dum

DUM RATIONIS opus reddendæ pluribus
aufers,
De studiis *ratio* redditur æqua tuis:
Hæc jam summa tua est: Themidos quæ debita
restant,
Supplebit justo foenore Diva Tibi.
Accipe, quæ præbet dulcissima præmia laurus,
Actantis DOCTOR fortibus auctus abi.

Hisce

*Nobilissimo DN. CANDIDATO, Fautori suo
certissimo, de optime promeritis Studii
Juridici brabæis, ut propitia ubivis fru-
antur fortuna, ex animo gratulatur*

HENRICUS Linc^e / D.

Sic ergo charum cingit *Astrææ decus,*
Labore partum præmium multò, caput.
Vix quanta, credas, sic feras mihi gaudia.
Non est amicus nunc magis charus mihi,
Candore nil est pulchrius satis agnitò.
Nil laude dignum, quàm fides, magis est, Tua.
Quid dico, Patris quòd legis vestigia
Doctorg, raptum Lipsiæ reddis novus?
Quòd leta totâ est mente nobilis domus,
Quæ Te Satori conspicit succrescere,
Ob multa chara est quæq, nobis nomina.
Splendore amatæ mens salit frontis datò:

Nomen

*Nomen renascens dulce RAPPOLDI colo,
 Gratorq; amicus Te novum lumen Tuis,
 Et multa votis, multa verbis apprecor,
 Ut coepta semper fausta surgant altius.
 Sic jura poscunt cuncta, sic pietas jubet.
 Tot quis quiescat rebus admonentibus?
 Quin & Magistro vendico laurum mihi.
 Tibi Minervæ scita tradidi Deæ,
 Tenella nostris crevit ætas ductibus.
 Nostra exq; primus disciplina purpuram
 Fers, quæ peritis destinata est jurium.
 Nil est Magistris candidis amantius.
 In Te laboris nunc fruor fructu mei.
 Nunc pro docendo justa solvis munera.
 Urgere quem non debeat ratio rei
 Pennâ peritâ, Fautor, acceptæ doces.
 Cur jura rebus denegas propriis data?
 Ut ratio constet non volo studiis Tuis.
 At spontè reddis. Optimè quodq; omnia
 Sint acta, doctum monstrat hoc cultumq; opus,
 Et qui coronant tempora, insignes Viri
 Quæ ratio visa est, dicite, expeditior?
 Hinc & triumpho, hinc letor, hinc prægestio.*

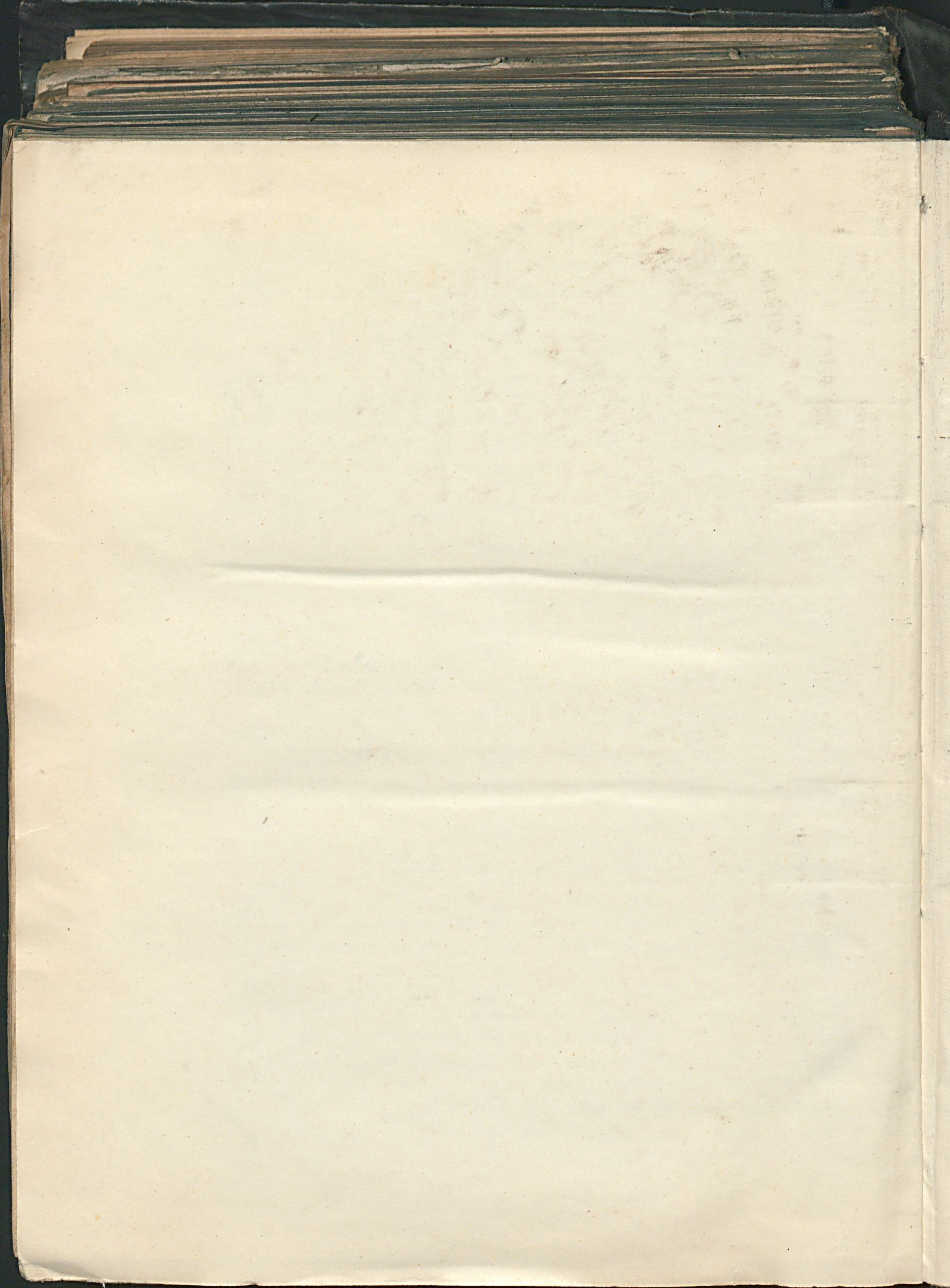
Amico longe honoratissimo, obq; multas
 causas æstimatissimo fecit Lipsiæ,

M. JOH. HEINRICUS ERNESTI,
 Schol. Thom. Rector & Fac. Phil.
 Assesf.

Altdorf, Diss., 1685-86

ULB Halle 3
002 266 873

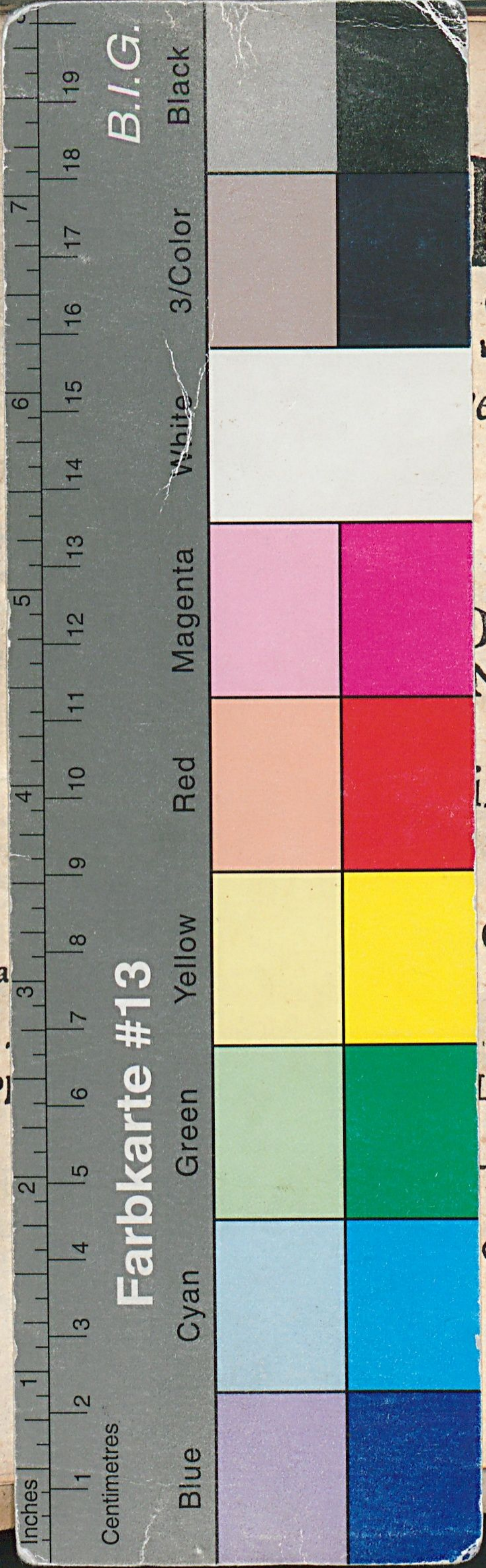

f
sb.

W007

B.I.G.

Farbkarte #13

D. O. M. A. 12. 10
ECCLOGI-
STUM, 1685 86

de L. 5. §. 7. ff. de Administr.
& Peric. Tutor.

Consentiente

MAGNIFICO
ORDINE
HONORICORUM ALTDORFINA,

Pro
in Utroq; JURE DOCTORATÛS
Gradu,

Ad diem 10. Septembr.

C. MDCCCLXXXV.

H. L. Q. C.

Solenniter defendet

FRIDERICUS RAPPOLD,
LIPSIENSIS.

ALTDORFI,

peris HENRICI MEYERI,
Univerfit. Typographi.

lta
s.
Pl

